

بررسی شاخص‌های ارزیابی توجیه فنی و اقتصادی محور فسا- جهرم و مقایسه آن با معیارهای پایه‌ای امکان‌سنجی

علی منصور خاکی^۱، حمید بهبهانی^۲، سید رضا موسوی^۳

۱- دانشیار دانشکده عمران، دانشگاه علم و صنعت ایران

۲- استاد تمام دانشکده عمران، دانشگاه علم و صنعت ایران

۳- دانشجوی کارشناسی ارشد راه و ترابری، دانشگاه علم و صنعت ایران*

*r.moosavi@ymail.com

خلاصه

در این تحقیق ابتدا معیارهای پایه‌ای تهیه گزارش توجیه طرح‌های راهسازی ارائه شده توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور (معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور) بررسی گردید و با معیارهای ارائه شده در مطالعه توجیه فنی و اقتصادی محور فسا- جهرم در استان فارس مقایسه گردید و با حذف بعضی پارامترهای اقتصادی که در گذشته استفاده نمی‌شد و محاسبه مجدد، نتایج حاصل بیانگر این موضوع می‌باشد که برآوردهای تحلیل مالی طرح، نقطه آغاز خوبی برای شناسایی و برآورد و تعیین هزینه و فایده اقتصادی آن است و تحلیل هزینه و فایده^(۱) ارائه نرخ تنزیل برابرکننده^(۲) و سپس آنالیز حساسیت^(۳) که منجر به تحلیل بی اطمینانی^(۴) می‌گردد در مورد پروژه‌ها الزامی می‌باشد.

کلمات کلیدی: توجیه طرح‌های راهسازی، تحلیل هزینه و فایده، تحلیل بی اطمینانی

مقدمه

اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جدید فقط بر اساس گزارش‌های توجیهی فنی و اقتصادی و زیست محیطی تأیید شده برای یک‌بار و به قیمت ثابت مالی که طرح مورد نظر برای اولین بار در لایحه بودجه سالانه منظور می‌گردد. [۱]
در سال‌های اخیر گزارش اجتماعی و پدافند غیر عامل نیز به موارد فوق اضافه گردیده که هر کدام در جایگاه خود در نتایج گزارشات نقش موثری خواهد داشت.

برای تحقق توسعه اقتصادی و اجتماعی، دولت همواره با موضوع تصمیم‌گیری و انتخاب از میان سرمایه‌گذاری‌های بخش‌های متفاوت اقتصادی و اجتماعی روبه‌روست. هدف هر تصمیم‌گیری آن است که از سرمایه‌گذاری و کاربرد منابع کمیاب، بیشترین فایده اقتصادی عاید کشور شود. تصمیم‌گیری هوشمندانه و بخردانه، در پهنه‌ای چنین گسترده، نیازمند برنامه‌ریزی روشمند و سنجیده در سطح بخش‌های گوناگون اقتصادی و اجتماعی و زیر بخش‌های آنهاست. از این رو، طرح‌های راهسازی نیز باید در چارچوب برنامه‌های بلند مدت، میان مدت و کوتاه مدت عمرانی و برنامه‌های متناظر بخش حمل و نقل در قالب برنامه‌های یادشده، مورد بررسی و تصمیم‌گیری قرار داد. [۲] در مطالعات توجیهی طرح‌های عمرانی، باید عناصر مهم و اساسی مربوط به تولید یک کالا یا خدمت معین، به همراه گزینه‌های محتمل آن تعیین، تعریف و تحلیل شود. مطالعه توجیهی باید وضع طرح را بر اساس یک ظرفیت معین، در یک منطقه مشخص، با کاربرد تکنولوژی یا تکنولوژی‌های خاص در ارتباط با منابع مورد نیاز، با یک هزینه سرمایه‌گذاری و هزینه بهره‌برداری و نگهداری معلوم و درآمد متصور احتمالی مشخص کند و سودمندی طرح را از نظر مالی و اقتصادی و ملاحظات اجتماعی، تعیین نماید، هنگامی طرح عمرانی موجبات افزایش محصول ملی را فراهم می‌آورد، که مجموع ارزش کلی محصول تولید شده مستقیم و یا محصولات غیر مستقیمی که به دلیل اجرای طرح توسط سایر بخش‌ها تولید می‌شود، بیش از هزینه اقتصادی منابعی باشد که برای تولید محصولات یاد شده، مورد استفاده قرار گرفته‌است. [۳]

(۱) Cost-benefit Analysis

(۲) Equalizing Discount Rate

(۳) Sensitivity Analysis

(۴) Uncertainty Analysis